

الگوی پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت و منفی در نمونه‌ای از دانشجویان شمال کشور: نقش مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های دلبستگی

نویسندگان: نقی رهنمای نهزمی^{۱*} و روبن پوقوسیان^۲

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی، آکادمی ملی علوم ارمنستان، ایروان، ارمنستان
۲. پروفیسور علوم روان‌شناسی، دانشگاه دولتی تربیت معلم ایروان، ایروان، ارمنستان

E-mail: rahnama45@yahoo.com

* نویسنده مسئول: نقی رهنمای نهزمی

چکیده

مقدمه و هدف: کمال‌گرایی، سازه‌ای چندبعدی در دانشجویان بوده که متأثر از رگه‌های شخصیتی و سبک‌های دلبستگی آنهاست؛ از این رو، پژوهش حاضر با بهره‌گیری از مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های دلبستگی به ارائه یک الگوی پیش‌بینی برای کمال‌گرایی مثبت و منفی می‌پردازد.

مواد و روش‌ها: در یک پژوهش توصیفی مقطعی از ۴۰۰ دانشجوی استان گیلان در سال ۱۳۸۹-۱۳۹۰ به شیوه پیاپی، نمونه‌گیری به عمل آمد و هریک از آنها به مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی، پرسش‌نامه شخصیتی نئو و مقیاس بازنگری‌شده دلبستگی بزرگسال پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه کام‌به‌کام تحلیل شدند.

نتایج: نتایج، نشان دادند که این عوامل مفروض در مجموع، به ترتیب: ۲۰ و ۲۵ درصد از واریانس مشترک کمال‌گرایی مثبت و منفی را تبیین می‌کنند. به‌طور کلی در مدل نهایی، «کمال‌گرایی مثبت» توسط متغیرهای وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی، دلبستگی اضطرابی و گشودگی و «کمال‌گرایی منفی» به‌وسیله دلبستگی اضطرابی، روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی، مورد پیش‌بینی قرار گرفتند ($P < 0.001$).

نتیجه‌گیری: نتایج از آن حاکی بودند که برخی از ویژگی‌های شخصیتی مهم و سبک‌های دلبستگی می‌توانند در تظاهر کمال‌گرایی مثبت و منفی تأثیرگذار باشند؛ از این رو، لازم است مداخلاتی به‌منظور مدیریت منظم مؤلفه‌های سوق‌دهنده به کمال‌گرایی مثبت و منفی طرح‌ریزی شوند.

واژگان کلیدی: کمال‌گرایی مثبت و منفی، پنج عامل بزرگ شخصیت، سبک‌های دلبستگی.

دانشور

پژوهشی

دوماهنامه علمی-پژوهشی
دانشگاه شاهد
سال بیست‌دوم-شماره ۱۱۴
دی ۱۳۹۳

دریافت: ۱۳۹۳/۰۷/۱۶
آخرین اصلاح‌ها: ۱۳۹۳/۰۸/۲۰
پذیرش: ۱۳۹۳/۰۸/۲۵

مقدمه

در طول دو دهه گذشته، تحقیق روی سازه کمال‌گرایی^۱ به پیشرفتی زیاد در زمینه فهم ماهیت، همبسته‌ها و پیامدهای آن منجر شده‌است. یافته‌ها بر این امر تأکید داشته‌اند که کمال‌گرایی، نوعی سازه پیچیده و چندبعدی است که بازنمود آن به روش‌هایی مختلف، انجام‌پذیر بوده، با رفتارهای سازگارانه و ناسازگارانه گوناگون پیوند دارد (نقل از ۱)؛ درحقیقت، کمال‌گرایی تمایل به ارزیابی بیش‌ازحد متفدانه رفتارهای شخصی، اظهار نگرانی مفرط برای اشتباه‌ها و ابهام درخصوص اعمال و باورهاست. فروست^۲ و همکاران نشان داده‌اند که افراد کمال‌گرا، ارزش‌هایی قابل توجه را برای انتظارها و ارزیابی‌های والدین خود قرارداده، به‌طور مفرطی بر ترتیب، سازماندهی و آراستگی تأکید می‌کنند (۲).

از آنجاکه کمال‌گرایی، ترکیبی از افکار و رفتارهای مرتبط با استانداردها یا انتظارهای بالای مفرط برای عملکرد شخصی بوده، تنظیم اهداف بالا و طاقت‌فرسا برای خود، می‌تواند نوعی نیروی مثبت یا منفی در زندگی فرد باشد که این موضوع به کمال‌گرایی مثبت یا منفی، منتهی می‌شود (نقل از ۳). کمال‌گرایی مثبت به رفتار اشخاصی کمال‌گرا اشاره دارد که از نزدیکی به محرک‌ها رضایت داشته، برای نیل به استانداردهای بالای قابل‌دستیابی تلاش می‌کنند؛ این‌گونه افراد به تنظیم اهداف بالا و استانداردهای شخصی برای خود می‌پردازند؛ اما برای کسب پاداش مربوط به پیشرفت تلاش می‌کنند؛ درعین حال که توانایی رضایت از عملکرد شخصی را نیز حفظ می‌کنند (۵ و ۴)؛ درحالی‌که کمال‌گرایی منفی در افرادی وجود دارد که برای رسیدن به استانداردهای بالای مفرط و غیرواقعیانه تلاش کرده، رفتارهای انتقادی و ارزشیابی‌گرایانه‌ای نسبت به کارکردهای خود دارند (۶ و ۵).

به‌طور کلی، اگرچه کمال‌گرایی برای بررسی پژوهش‌های بالینی و شخصیتی سابقه دارد، بخشی مهم از

این ادبیات تحقیقی (که کمتر نیز بر آن تمرکز شده)، این است که «هریک از ابعاد کمال‌گرایی تا چه حد تحت تأثیر سازه‌های شخصیتی مهم و الگوهای دلبستگی قرار می‌گیرند؟». امروزه مرسوم‌ترین نظام توصیف رگه‌های شخصیتی، مدل پنج‌عاملی شخصیت است که توانایی دارد، شخصیت را در ابعادی پنج‌گانه، مانند «روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی» توصیف کند (۷ و ۸)؛ روان‌رنجورخویی به تمایل به تجربه خلق دیس‌فوریک نظیر «غمگینی، نومیدی و گناه» اشاره می‌کند؛ برون‌گرایی به اولویت برای همراهی و تحریک اجتماعی اشاره دارد؛ گشودگی، گویای نیاز به تنوع، تازگی و تغییر است؛ توافق‌پذیری، نشانگر میل به احترام‌گذاردن به دیگران در هنگام تعارض میان‌فردی است و وظیفه‌شناسی نیز به احساس قوی هدف و سطوح اشتیاق بالا اشاره دارد (۹)؛ بر همین اساس، بسیاری از تحقیق‌هایی که به تازگی صورت گرفته نیز نشان داده‌اند که کمال‌گرایی با رگه‌های شخصیتی مدل پنج‌عاملی، مرتبط است (۱۰ و ۱۱ تا ۱۲)؛ در این باره، دانکلی^۳ و همکاران (۲۰۰۶) دریافتند که کمال‌گرایی مثبت به‌طور مثبت با وظیفه‌شناسی و گشودگی و به‌طور منفی با روان‌رنجورخویی، مرتبط است (۱۰). اولو و تزر^۴ (۲۰۱۰)، همراه با دانکلی و همکاران (۲۰۰۶) نشان دادند که کمال‌گرایی منفی به‌طور مثبت با روان‌رنجورخویی و به‌طور منفی با برون‌گرایی و توافق‌پذیری، مرتبط است (۱۰ و ۱۱). خدراحمی^۵ (۲۰۱۰) در مطالعه خود به همبستگی منفی معناداری میان کمال‌گرایی و توافق‌پذیری دست یافت؛ هرچند در مطالعه وی، همبستگی معناداری میان کمال‌گرایی با وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و گشودگی شناسایی نشد (۱۲)؛ سرانجام ناورز و کایوبیت^۶ (۲۰۱۱) نیز در پژوهشی، ارتباط میان کمال‌گرایی مثبت با برون‌گرایی و

³-Dunkley

⁴-Ulu & Tezer

⁵-Khodarahimi

⁶-Navarez & Cayubit

¹-Perfectionism

²-Frost

دانشجویان دانشگاه، مرتبط بودند (۱۳)؛ اندرسون و پریس^۶ (۲۰۰۰) نیز دریافتند که کمال‌گرایی به‌طور مثبت مثبت با دلبستگی ناایمن ارتباط دارد (۲۲)؛ افزون‌براین، فلت و همکاران (۲۰۰۱) هم‌پی‌بردند که اشخاص با دلبستگی اضطرابی و اجتنابی بالا، فشار دریافتی بیشتری را از دیگران برای بهترین‌بودن گزارش می‌کنند (۲۳).

به‌نظرمی‌رسد از زمانی که هام‌چک^۷ در سال ۱۹۷۸ (۲۴)، کمال‌گرایی را توصیف کرد، پژوهش‌های کمال‌گرایی دهه‌به‌دهه افزایش یافته‌اند اما باوجوداین، هنوز، بحث‌های مطالعاتی درخصوص پیوندهای میان کمال‌گرایی، رگه‌های شخصیتی و گرایش‌های دلبستگی در جریان‌اند؛ در این باره، برخی از مطالعات تجربی به ضرورت ارزیابی کمال‌گرایی به‌عنوان پدیده‌ای پیچیده و چندبعدی اشاره کرده‌اند؛ به‌طور نمونه، باسیریون، عبدالمجید و محمد جلاس^۸ (۲۰۱۴) بیان کرده‌اند که کمال‌گرایی، یکی از ویژگی‌هایی بوده که قادر است رشد اجتماعی و هیجانی را تحت تأثیر قراردهد، اغلب به مشکلات اجتماعی و هیجانی منجرشود (۳). فلت و همکاران (۲۰۰۲) ادعاکردند که ابعاد کمال‌گرایی می‌توانند با احساس مشروط خودارزشی و خودپذیری پایین بی‌قیدوشرط، مرتبط باشند (۲۵)؛ به‌طور مشابه، الیس^۹ (۲۰۰۲) نیز رقابت‌طلبی مفرط کلی افراد کمال‌گرا را نشان‌داد و اشاره کرد که آنها قادرند نوعی سبک شخصیتی را نشان‌دهند که به‌طور مفرط بر پیامدهای ارزیابی‌گرایانه تمرکز یافته‌است که این موضوع، پیوند میان کمال‌گرایی و کاهش حس خودپذیری بی‌قیدوشرط را نشان‌می‌دهد (۲۶)؛ درکنار این مواضع، وجود برخی محدودیت‌های مطالعاتی تأثیرگذار نیز در پژوهش‌های مشابه، نظیر «اندازه کوچک نمونه (۱۳)، فقدان مستندهایی از تحلیل توان^{۱۰} (که خطر خطای آماری را افزایش می‌دهند) (۱۳) و حجم بالای شرکت‌کنندگان زن

وظیفه‌شناسی را نشان‌دادند (۱). ازسوی‌دیگر، برخی از مطالعات اشاره کرده‌اند که کمال‌گرایی می‌تواند با سبک دلبستگی کودک، مرتبط باشد (۱۳)؛ در این خصوص، انس^۱ و همکاران (۲۰۰۰) نیز بیان کرده‌اند که کمال‌گرایی، ممکن است در نتیجه دلبستگی ضعیف کودک باشد (۱۴). به‌طور کلی، اینسورث^۲ (۱۹۷۸)، سه نوع سبک «دلبستگی عمده ایمن، ناایمن اضطرابی و ناایمن اجتنابی» را شناسایی کرد (۱۵) که با پیروی از کار وی با نوزادان و کودکان، «نظریه دلبستگی برای بزرگسالان» نیز گسترش یافت. براساس تحقیق‌های صورت‌گرفته در این حیطه (۱۶تا۱۹)، بزرگسالان دلبسته ایمن، اغلب، دیدگاهی مثبت‌تر از خود و دنیا دارند؛ آنها با صمیمیت و استقلال، راحت بوده، نوعی تعادل سالم را میان این دو برقراری‌سازند؛ بزرگسالان ناایمن اضطرابی به جستجوی سطوحی بالا از نزدیکی و تأیید دیگران تمایل داشته، به‌شدت نیز به این مسئله وابسته‌اند؛ بزرگسالانی هم که سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی دارند، مایل‌اند که احساساتی آمیخته درباره روابط داشته، خواهان بی‌نیازی از دلبستگی هستند؛ در این زمینه کرین^۳ (۲۰۰۵) اشاره کرد که سبک دلبستگی ناایمن اضطرابی می‌تواند کودکان را به تلاش برای کمال به‌منظور دستیابی به محبت مراقب سوق‌دهد؛ به‌طور مشابه، وی استدلال کرد که افراد با سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی نیز به‌منظور اجتناب از عدم پذیرش دیگران برای کمال‌گرایی تلاش می‌کنند (۲۰). وی^۴ و همکاران (۲۰۰۴) نشان‌دادند که میان دلبستگی اضطرابی و اجتنابی با کمال‌گرایی ناسازگارانه، رابطه‌ای معنادار وجود دارد (۲۱). رایس و میرزاده^۵ (۲۰۰۰) گزارش کردند که کمال‌گرایی ناسازگارانه با دلبستگی ناایمن و کمال‌گرایی سازگارانه با دلبستگی ایمن در

6- Andersson & Perris

7- Hamachek

8- Basirion, Abd Majid & Mohd Jelas

9- Ellis

10- Power Analyses

1- Enns

2- Ainsworth

3- Crain

4- Wei

5- Rice & Mirzadeh

بدین صورت بود که ابتدا پس از انجام هماهنگی‌های لازم با مسئولان ذی‌ربط در دانشگاه‌های مختلف و کسب مجوز از آنها، دو رشته تحصیلی به‌صورت خوشه‌ای از میان گروه‌های آموزشی یا دانشکده‌های گوناگون، مانند فنی-مهندسی، علوم انسانی، علوم پایه، هنر و سایر مراکز آموزش عالی انتخاب‌شده، در مرحله بعد از میان رشته‌های انتخابی هریک از دانشکده‌ها یک کلاس به‌صورت تصادفی، برگزیده می‌شد؛ سپس، همه دانشجویان آن کلاس به‌عنوان آزمودنی در پژوهش شرکت‌کرده، ابزارهای پژوهش (که شامل چند پرسش‌نامه بود) در اختیار آنها قرار می‌گرفت.

ابزارهای پژوهش

مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی^۲: این مقیاس که ساخته تری-شورت^۳ و همکاران است، مرکب از دو خرده‌مقیاس مثبت و منفی بوده که با چهل پرسش سنجیده‌می‌شوند؛ درواقع، بیست پرسش، کمال‌گرایی مثبت و بیست پرسش، کمال‌گرایی منفی را می‌آزمایند؛ تری-شورت، شواهدی را برای اعتبار افتراقی این مقیاس گزارش کردند؛ برای نمونه، نمرات کمال‌گرایی، ۰/۸۶ درصد از واریانس گروه دارای اختلال تغذیه را تبیین کرد (۲۷)؛ علاوه‌براین، هس و پراپاویسیس^۴ (۲۰۰۴) نیز ضریب آلفای کرونباخ خرده‌مقیاس‌های کمال‌گرایی مثبت و منفی را به‌ترتیب: ۰/۸۳ و ۰/۸۱ گزارش کرده‌اند؛ همچنین، ضریب پایایی بازآزمایی این مقیاس هم ۰/۸۶ بود (۲۸)؛ در نسخه فارسی این مقیاس، بشارت (۱۳۸۲) برای تعیین پایایی مقیاس در یک نمونه ۲۱۲ نفری از دانشجویان، روش آلفای کرونباخ را به-کاربرد. ضریب آلفا برای زیرمقیاس‌ها (کمال‌گرایی مثبت و منفی) به‌ترتیب: ۰/۹۰ و ۰/۸۷ برای کل آزمودنی‌ها: ۰/۹۱ و ۰/۸۸ برای دانشجویان دختر و ۰/۸۹ و ۰/۸۶ برای دانشجویان پسر بود که همسانی درونی بالای مقیاس‌ها را نشان‌می‌داد. ضرایب همبستگی میان

در مقابل مرد (برای نمونه، تعداد ۲۲۵ زن در برابر تنها ۸۵ مرد در مطالعه وی و همکاران) که به گفته وی و همکاران (۲۰۰۴)، سبب محدودیت در بیان بحث به‌ویژه در مردان می‌شود (۲۱)»، موجب شده‌اند که انگیزه‌های لازم به‌منظور ارزیابی سازه کمال‌گرایی در نمونه‌ای از دانشجویان، فراهم شود؛ به‌علاوه، کاربرد چنین مطالعاتی می‌تواند شناسایی افکار خودگو و الگوهای شخصیتی مرتبط با کمال‌گرایی (با تأکید بر کمال‌گرایی منفی) را برای متخصصان سلامت روانی هموارترساخته، به طرح مداخلاتی به‌منظور ارزیابی و بازپروری این اندیشه‌ها و همچنین، تشخیص و پایش الگوهای شخصیتی در معرض خطر در میان دانشجویان نیز منجرشود؛ ازاین‌رو بر آن شدیم تا پژوهشی را با هدف بررسی نقش مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت و منفی دانشجویان در دستور کار خود قراردهیم.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر، مطالعه‌ای توصیفی-مقطعی است و جامعه آماری، تمامی دانشجویان دانشگاه‌های استان گیلان را دربرگرفته که در سال تحصیلی ۱۳۹۰-۱۳۸۹ به تحصیل اشتغال‌داشته، دست‌کم، یک ترم از طول تحصیل آنها گذشته‌بود. برآورد حجم نمونه مطالعه حاضر در ابتدا با توجه به جدول حجم نمونه کرجسی و مورگان^(۱) با سطح اطمینان ۹۵ درصد و با در نظر گرفتن خطای نمونه‌گیری ۵ درصد، ۳۷۷ نفر تعیین‌شد اما حجم نمونه نهایی با در نظر گرفتن ریزش ۱۰ درصد به دلیل عدم همکاری احتمالی برخی از دانشجویان و ریزش سیستماتیک به میزان ۴۰۰ نفر افزایش‌یافت. تمامی آزمودنی‌های این پژوهش، شامل دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشگاه‌های مختلف استان (دانشگاه سراسری، آزاد، علمی کاربردی و پیام نور) هستند که به روش خوشه‌ای تصادفی چندمرحله‌ای گمارش شدند؛ درواقع، روش نمونه‌گیری در این مطالعه

²- Positive and Negative Perfectionism Scale

³- Terry-short

⁴- Hasse & Perapavessis

¹- Krejcie & Morgan

روی یک مقیاس پنج درجه‌ای (با طیف لیکرت) از کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵ سنجیده شده و دارای سه زیرمقیاس به نام‌های «وابستگی، نزدیک بودن و اضطراب» است. زیرمقیاس اضطراب با دلبستگی اضطرابی-دوسوگرا مطابقت دارد و زیرمقیاس نزدیک بودن، بعدی دوقطبی است که از اساس، توصیف‌های ایمن و اجتنابی را در مقابل هم قرار می‌دهد؛ بنابراین، نزدیک بودن در تطابق با دلبستگی ایمن است و زیرمقیاس وابستگی را می‌توان به‌طور تقریبی، عکس دلبستگی اجتنابی قرارداد. کولینز و رید نشان دادند که زیرمقیاس‌های نزدیک بودن، وابستگی و اضطراب در فاصله زمانی دو ماه و حتی در طول هشت ماه، پایدار ماندند و میزان آلفای کرونباخ را برای زیرمقیاس دلبستگی ایمن، ۰/۸۲؛ برای دلبستگی اجتنابی، ۰/۸۰ و برای دلبستگی اضطرابی، ۰/۸۳ گزارش دادند (۳۱)؛ از سوی دیگر با بررسی این مقیاس، روی دانشجویان در ایران، پایایی همسانی درونی با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای دلبستگی‌های ایمن، اجتنابی و اضطرابی به ترتیب: ۰/۸۱، ۰/۷۸ و ۰/۸۵ گزارش شد (۳۲).

تحلیل داده‌ها

در پژوهش حاضر برای توصیف داده‌ها، شاخص‌های آمار توصیفی، نظیر درصد، فراوانی، میانگین و انحراف معیار به کار گرفته شدند. برای نمایش اطلاعات و داده‌ها از جدول‌های مختلف استفاده شد. در بخش آمار استنباطی برای بررسی فرضیه ارتباط سازه کمال‌گرایی (مثبت و منفی) با مؤلفه‌های مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های دلبستگی، از تحلیل همبستگی پیرسون بهره‌جستیم؛ علاوه بر آن برای پیش‌بینی متغیرهای ملاک (کمال‌گرایی مثبت و منفی) از روی متغیرهای پیش‌بین (روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری، وظیفه‌شناسی، دلبستگی ایمن، دلبستگی اضطرابی و دلبستگی اجتنابی)، از روش آماری رگرسیون خطی چندگانه گام‌به‌گام استفاده شد؛ سرانجام از نتایج این تحلیل آماری که شامل ضریب استاندارد نشده، خطای

نمره‌های ۹۰ نفر از آزمودنی‌ها در دو نوبت با فاصله چهار هفته برای کل آزمودنی‌ها $r=0/86$: برای آزمودنی‌های دختر $r=0/84$ و برای آزمودنی‌های پسر $r=0/87$ محاسبه شد که نشانه ثبات بالای این مقیاس بود. اعتبار مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی از طریق محاسبه ضرایب همبستگی میان زیرمقیاس‌های این آزمون با زیرمقیاس‌های پرسش‌نامه سلامت عمومی گلدبرگ^۱ و مقیاس عزت‌نفس کوپر/اسمیت^۲ و با روش تحلیل مؤلفه‌های اصلی آزمون بررسی شد که ضرایب و نتایج به دست آمده، اعتبار مقیاس کمال‌گرایی مثبت و منفی تری-شورت و همکاران را تأیید کرده‌اند (۲۹).

پرسش‌نامه شخصیتی نئو (NEO-FFI)^۳: این پرسش‌نامه، ابزار شخصیت‌سنج با طیف لیکرت و شامل شصت پرسش پنج‌درجه‌ای است که به صورت «کاملاً مخالفم، مخالفم، نظری ندارم، موافقم و کاملاً موافقم» نمره‌گذاری می‌شوند؛ این پرسش‌نامه، پنج زمینه اصلی شخصیت را ارزیابی می‌کند که عبارت‌اند از: نوروژگرای، برون‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی (۸۰۷)؛ اعتبار این ابزار در پژوهش کاستا و مک‌کری^۴ (۱۹۹۲) تأیید شده و ضریب پایایی آن را برای نوروژگرای، ۰/۹۰؛ برون‌گرایی، ۰/۷۸؛ گشودگی در برابر تجربه، ۰/۷۶؛ توافق‌پذیری، ۰/۸۶ و وظیفه‌شناسی، ۰/۹۰ گزارش کردند (۷)؛ گروسی فرشی، این پرسش‌نامه را در ایران به فارسی ترجمه کرده که در میان دانشجویان ایرانی هنجاریابی شده است و ضرایب پایایی حاصل از آن برای عوامل مختلف عبارت‌اند از: نوروژگرای، ۰/۷۹؛ برون‌گرایی، ۰/۷۹؛ گشودگی، ۰/۸۰؛ توافق‌پذیری، ۰/۷۵ و وظیفه‌شناسی، ۰/۸۳ (۳۰).

مقیاس بازنگری شده دلبستگی بزرگسال (RAAS)^۵: کولینز و رید^۶ (۱۹۹۰)، این مقیاس را ساخته‌اند و مشتمل بر هجده گویه است که از طریق علامت‌گذاری

^۱- Goldberg

^۲- Coopersmith

^۳- NEO-Five Factor Inventory

^۴- Costa & McCrae

^۵- Revised Adult Attachment Scale

^۶- Collins & Read

تیبین‌کنند [F(۴, ۳۹۵)=۲۴/۸۶ و P<۰/۰۰۰۱]؛ به‌طور کلی در گام نهایی، متغیرهایی نظیر وظیفه‌شناسی (P<۰/۰۰۰۱) و (β = ۰/۲۹)، برون‌گرایی (P<۰/۰۰۱) و (β = ۰/۱۸)، دلبستگی اضطرابی (P<۰/۰۱۳) و (β = -۰/۱۱) و گشودگی (P<۰/۰۳۵) و (β = ۰/۱۰) به‌طور معناداری توانستند کمال‌گرایی مثبت را در دانشجویان پیش‌بینی‌کنند؛ یافته‌های این تحلیل از آن حکایت می‌کنند که این چهار متغیر منتخب پیش‌بینی‌کننده، سطحی متوسط از کمال‌گرایی مثبت دانشجویان (۲۰ درصد) را تبیین می‌کنند؛ در ادامه، جدول ۳ نیز، نشانگر داده‌های به‌دست‌آمده از تحلیل رگرسیون چندگانه گام‌به‌گام برای پیش‌بینی کمال‌گرایی منفی در دانشجویان است.

همان‌گونه‌که مشاهده می‌شود، الگوی رگرسیون، معنادار بوده و چهار متغیر منتخب در گام چهارم در مجموع توانسته‌اند ۲۵ درصد از واریانس مشترک کمال‌گرایی منفی را تبیین‌کنند [F(۴, ۳۹۵)=۳۲/۸۴ و P<۰/۰۰۰۱]؛ به‌طور کلی در گام نهایی، متغیرهایی نظیر دلبستگی اضطرابی (P<۰/۰۰۰۱) و (β = ۰/۳۲)، روان‌رنجورخویی (P<۰/۰۰۰۱) و (β = ۰/۲۰)، و وظیفه‌شناسی (P<۰/۰۳۰) و (β = ۰/۱۲) به‌طور معناداری توانستند کمال‌گرایی منفی را در دانشجویان پیش‌بینی‌کنند؛ یافته‌های این تحلیل نیز، متعاقب آن حکایت می‌کنند که این چهار متغیر منتخب پیش‌بینی‌کننده، سطحی متوسط از کمال‌گرایی منفی دانشجویان (۲۵ درصد) را تبیین می‌کنند.

استاندارد، ضرایب بتا، مقادیر تی، سطوح معناداری، ضریب تعیین، خطای استاندارد برآورد و مقادیر F بود، مدل پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت و منفی مبتنی بر ابعاد مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های دلبستگی استخراج شدند. تمام تحلیل‌های صورت‌گرفته با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS^۱ انجام شدند.

یافته‌ها

براساس نتایج حاصل از متغیرهای خودگزارشی، میانگین سنی دانشجویان $22/34 \pm 4/02$ سال بود و دامنه سنی آنها میان ۱۸ تا ۵۱ سال قرار داشت؛ ترکیب شرکت‌کنندگان در این مطالعه نیز به‌ترتیب، برابر بود با ۱۶۵ (۴۱/۳ درصد) مرد و ۲۳۵ (۵۸/۸ درصد) زن که از این میان، ۳۴۲ (۸۵/۵ درصد) نفر، مجرد و ۵۸ (۱۴/۵ درصد) مورد، متأهل بوده‌اند؛ در ادامه، جدول ۱، نشانگر میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای پژوهش است.

همان‌طورکه در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میان کمال‌گرایی مثبت با تمامی مؤلفه‌های شخصیتی به‌استثنای مؤلفه روان‌رنجورخویی، رابطه مثبت معناداری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد؛ علاوه بر این از میان سه نوع دلبستگی مختلف، تنها دلبستگی اضطرابی، دارای رابطه منفی معناداری در سطح ۰/۰۵ با کمال‌گرایی مثبت است؛ از سوی دیگر، کمال‌گرایی منفی نیز ارتباط مثبت معناداری را با تمامی مؤلفه‌های شخصیتی، نظیر روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی و همچنین، دلبستگی اضطرابی در سطح ۰/۰۱ نشان می‌دهد. جدول ۲، گویای داده‌های حاصل از تحلیل رگرسیون چندگانه گام‌به‌گام برای پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت در دانشجویان است.

براساس اطلاعات موجود در جدول مشاهده می‌شود که الگوی رگرسیون، معنادار بوده و چهار متغیر منتخب در گام چهارم در مجموع توانسته‌اند ۲۰ درصد از واریانس مشترک کمال‌گرایی مثبت را

^۱-Statistical Package for Social Sciences

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش در دانشجویان (n=۴۰۰)

متغیرها	M(S.D.)	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱. روان‌رنجورخویی	۲۳/۹۹ (۶/۰۷)	۱									
۲. برون‌گرایی	۲۹/۲۱ (۴/۷۳)	+۰/۲۷**	۱								
۳. گشودگی	۲۶/۷۰ (۴/۳۲)	+۰/۲۴**	+۰/۴۰**	۱							
۴. توافق‌پذیری	۲۷/۹۸ (۵/۰۴)	+۰/۳۰**	+۰/۲۷**	+۰/۳۶**	۱						
۵. وظیفه‌شناسی	۲۸/۷۸ (۴/۵۴)	+۰/۱۳**	+۰/۳۱**	+۰/۲۳*	+۰/۲۶**	۱					
۶. ایمن	۱۶/۵۸ (۲/۴۰)	+۰/۰۲	+۰/۱۴**	-۰/۰۸	-۰/۰۱	+۰/۰۷	۱				
۷. اضطرابی	۱۶/۵۰ (۴/۰۱)	+۰/۴۱**	+۰/۰۳	+۰/۰۱	+۰/۱۴**	-۰/۰۴	+۰/۰۹	۱			
۸. اجتنابی	۱۴/۱۸ (۲/۶۱)	+۰/۰۶	-۰/۰۳	-۰/۰۳	-۰/۱۱*	+۰/۰۲	+۰/۲۵**	+۰/۰۳	۱		
۹. کمال‌گرایی مثبت	۷۷/۹۲ (۱۰/۲۴)	-۰/۰۲	+۰/۳۰**	+۰/۲۴**	+۰/۳۰**	+۰/۳۷**	+۰/۰۵	-۰/۱۲*	-۰/۰۷	۱	
۱۰. کمال‌گرایی منفی	۶۷/۰۰ (۹/۳۰)	+۰/۳۸**	+۰/۲۱**	+۰/۱۶**	+۰/۲۳**	+۰/۱۵**	-۰/۰۴	+۰/۴۱**	-۰/۰۴	+۰/۲۷**	۱

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه گام‌به‌گام برای پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت از روی مدل پنج‌عاملی شخصیت و

سبک‌های دلبستگی (n=۴۰۰)

متغیرهای منتخب	شاخص‌های آماری			
	ضریب استاندارد نشده	خطای استاندارد	بتا	مقدار تی
گام اول وظیفه‌شناسی	+۰/۸۴	+۰/۱۰	+۰/۳۷	۸/۰۶
گام دوم وظیفه‌شناسی	+۰/۷۰	+۰/۱۱	+۰/۳۱	۶/۴۷
برون‌گرایی	+۰/۴۵	+۰/۱۰	+۰/۲۱	۴/۳۵
گام سوم وظیفه‌شناسی	+۰/۶۸	+۰/۱۱	+۰/۳۰	۶/۳۷
برون‌گرایی	+۰/۴۶	+۰/۱۰	+۰/۲۱	۴/۴۸
دلبستگی اضطرابی	-۰/۲۹	+۰/۱۲	-۰/۱۱	-۲/۴۹
گام چهارم وظیفه‌شناسی	+۰/۶۶	+۰/۱۱	+۰/۲۹	۶/۰۹
برون‌گرایی	+۰/۳۸	+۰/۱۱	+۰/۱۸	۳/۴۷
دلبستگی اضطرابی	-۰/۲۹	+۰/۱۱	-۰/۱۱	-۲/۵۱
گشودگی	+۰/۲۵	+۰/۱۲	+۰/۱۰	۲/۱۲
خلاصه مدل	$F(۳,۳۹۵,۴) = ۲۴/۸۶$ مقدار F با درجه آزادی $(۳,۳۹۵,۴)$: $۹/۲۰ =$ خطای استاندارد دبر آورد: $۰/۲۰ =$ ضریب تعیین			

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه گام‌به‌گام برای پیش‌بینی کمال‌گرایی منفی از روی مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های دلبستگی ($n=400$)

شاخص‌های آماری					متغیرهای منتخب
سطح معناداری	مقدارتی	بتا	خطای استاندارد	ضریب استاندارد نشده	
۰/۰۰۰۱	۸/۸۶	۰/۴۱	۰/۱۱	۰/۹۴	گام اول دلبستگی اضطرابی
۰/۰۰۰۱	۶/۱۷	۰/۳۰	۰/۱۱	۰/۶۹	گام دوم دلبستگی اضطرابی
۰/۰۰۰۱	۵/۳۶	۰/۲۶	۰/۰۷	۰/۴۰	روان‌رنجور خوبی
۰/۰۰۰۱	۶/۵۲	۰/۳۱	۰/۱۱	۰/۷۳	گام سوم دلبستگی اضطرابی
۰/۰۰۰۱	۴/۲۸	۰/۲۱	۰/۰۸	۰/۳۳	روان‌رنجور خوبی
۰/۰۰۲	۳/۱۸	۰/۱۴	۰/۰۹	۰/۲۹	برون‌گرایی
۰/۰۰۰۱	۶/۷۱	۰/۳۲	۰/۱۱	۰/۷۵	گام چهارم دلبستگی اضطرابی
۰/۰۰۰۱	۴/۱۰	۰/۲۰	۰/۰۸	۰/۳۱	روان‌رنجور خوبی
۰/۰۱۵	۲/۴۵	۰/۱۲	۰/۰۹	۰/۲۳	برون‌گرایی
۰/۰۳۰	۲/۱۸	۰/۱۰	۰/۰۹	۰/۲۱	وظیفه‌شناسی
$<0/0001$ سطح معناداری = $32/84$ مقدار F با درجه آزادی $(395,4)$ = $8/10$ خطای استاندارد برآورد؛ $0/25$ = ضریب تعیین					خلاصه مدل

بحث

مربوط به مدل پنج‌عاملی شخصیت، مؤلفه‌های وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و گشودگی، به ترتیب برای کمال‌گرایی مثبت و مؤلفه‌های روان‌رنجور خوبی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی، به ترتیب برای کمال‌گرایی منفی به‌عنوان متغیرهای معنادار شناسایی شدند؛ در همین زمینه به‌تازگی، باسیریون، عبدالمجید و محمد جلاس (۲۰۱۴) در پژوهشی به‌منظور بررسی مدل پنج‌عاملی شخصیت در پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت و منفی دانش‌آموزان با استعداد تحصیلی، براساس ارزیابی ۴۴۸ نفر دریافتند که کمال‌گرایی مثبت به‌طور معناداری به‌وسیله گشودگی، وظیفه‌شناسی و کمال‌گرایی منفی توسط روان‌رنجور خوبی پیش‌بینی شده‌بود (۳)؛ ناورز و کابوییت (۲۰۱۱) نیز در مطالعه خود با ارزیابی ۱۰۶ دانشجوی دانشگاهی دریافتند که برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی، ارتباطی معنادار را با کمال‌گرایی مثبت نشان‌می‌دهند (۱)؛ علاوه‌براین، در یکی از اولین مطالعات صورت‌گرفته درخصوص کمال‌گرایی نیز، آشکار شد که کمال‌گرایی با مؤلفه روان‌رنجور خوبی

کمال‌گرایی، سازه‌ای رایج در دانشجویان بوده که می‌تواند در ارتباط با مؤلفه‌های شخصیتی و الگوهای دلبستگی آنها قرارگیرد (۱۳ و ۱)؛ ازاین‌رو، هدف از پژوهش حاضر، بررسی نقش مدل پنج‌عاملی شخصیت و سبک‌های دلبستگی در پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت و منفی نمونه‌ای بزرگ از دانشجویان بود. تحلیل‌های همبستگی از یک‌طرف نشان‌دادند که کمال‌گرایی مثبت، فارغ از مؤلفه روان‌رنجور خوبی، دارای ارتباطی مثبت با تمامی عوامل مدل پنج‌عاملی شخصیت، نظیر برون‌گرایی، گشودگی، توافق‌پذیری و وظیفه‌شناسی است و با دلبستگی اضطرابی، ارتباطی منفی دارد؛ درحالی‌که از طرف دیگر نیز، نمایانگر آن بود که کمال‌گرایی منفی، روابطی مثبت را با تمامی مؤلفه‌های مدل پنج‌عاملی شخصیت و همچنین، سبک دلبستگی اضطرابی نشان‌می‌دهد؛ در این میان، هیچ‌گونه رابطه‌ای معنادار میان سبک‌های دلبستگی ایمن و اجتنابی با کمال‌گرایی مثبت و منفی شناسایی نشد؛ تحلیل‌های رگرسیونی نیز از آن حکایت‌داشتند که از میان عوامل

قرارگرفتن رگه شخصیتی برون‌گرایی در قالب متغیر دیگر پیش‌بینی‌کننده کمال‌گرایی منفی، می‌تواند گویای تکانشگری در روابط میان‌فردی، اتخاذ رویکرد فردمدار برای نیل به اهداف عالی در عین عضویت در گروه و انتظارات غیرواقعی و طاقت‌فرسا در [برقراری] روابط با دیگران باشد؛ درنهایت، شناسایی مؤلفه وظیفه‌شناسی به‌عنوان یکی دیگر از پیش‌بینی‌کننده‌های کمال‌گرایی منفی، از آن حاکی است که جنبه ناسازگارانه کمال‌گرایی در افراد کمال‌گرا به‌واسطه دستیابی به پیشرفت و کسب پاداش‌های کاری، تحت تأثیر قرارگرفته، به‌صورت تلاش‌های فرسایشی، برقراری استانداردهای شخصی بالا، نیاز مفرط به تفوق-جستن، سازماندهی سختگیرانه و ترتیب و آراستگی بیش از اندازه تظاهر می‌یابد.

به‌طورکلی، همان‌گونه‌که سیلورمن^۱ (۲۰۰۷) اشاره کرد، کمال‌گرایی، نوعی اثرژی است که می‌تواند هم به‌صورت مثبت و هم به‌صورت منفی، مورد استفاده قرارگیرد؛ این مسئله به سطح آگاهی شخصی بستگی دارد. هنگامی‌که شخص از مواجهه با مجموعه استانداردهای بالای خود یا دیگران احساس ناتوانی می‌کند، این موضوع، قادر است به رخوت و پیشرفت ناچیز منتهی شود؛ درعین‌حال اگر شخص به استانداردهایی بالا نیز دست‌یافت، این موضوع می‌تواند به پیشرفتی فوق‌العاده بینجامد (۵)؛ درحقیقت، جنبه کارکردی کمال‌گرایی به‌صورت تنظیم اهداف و تلاش برای رسیدن به پاداش است البته مادامی‌که قابلیت انعطاف‌پذیری و رضایت مرتبط با عملکرد خود را ادامه‌دهد؛ درحالی‌که جنبه بدکارکردی کمال‌گرایی در قالب نشانه‌هایی مانند تنظیم اهداف نامعطف، استانداردهای بالا، ناتوانی در لمس نوعی حس رضایت و پریشانی نسبت به قابلیت شخصی قرار می‌گیرد (۳۴).

تحلیل‌های رگرسیون، همچنین آشکارکردند که دل‌بستگی اضطرابی می‌تواند دو متغیر کمال‌گرایی مثبت و منفی را مورد پیش‌بینی قراردهد؛ این نتیجه، یافته‌های

سنجش‌شده توسط پرسش‌نامه شخصیتی آیزنک، مرتبط است (۳۳).

در این زمینه، تظاهر رگه شخصیتی وظیفه‌شناسی به‌عنوان یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های کمال‌گرایی مثبت می‌تواند از آن، حاکی باشد که افراد کمال‌گرای مثبت بر رفتارهای مبتنی بر نظم و دقت تأکید می‌کنند که با مؤلفه وجدان‌گرایی، مرتبط است و این موضوع، خود می‌تواند تمایل افراد کمال‌گرای مثبت را برای داشتن درجه‌ای بالا از اعتمادپذیری، سازماندهی، پایداری و جهت‌گیری رو به پیشرفت توضیح‌دهد (۷)؛ این ویژگی‌ها با خصایص مؤلفه وظیفه‌شناسی در مدل پنج‌عاملی شخصیت مشابه‌اند که شامل «جدیت، برقراری نظم، فرمان‌برداری، تلاش برای پیشرفت، خویش‌داری و مشورت» می‌شوند (۱). شناسایی رگه شخصیتی برون‌گرایی به‌عنوان یکی دیگر از متغیرهای پیش‌بین برای کمال‌گرایی مثبت، روایتگر آن است که کمال‌گرایی می‌تواند به‌صورت ابتکار، شادخویی، بلندپروازی و بی‌پروایی تفسیر شود (نقل از ۱) و سرانجام، قرارگیری مؤلفه گشودگی به‌عنوان متغیر پیش‌بین برای کمال‌گرایی مثبت نیز می‌تواند نشانگر آن باشد که افراد بهره‌مند از کمال‌گرایی مثبت، نسبت به پیشنهادها (ایده‌ها)، اعمال و ارزش‌های جدید، بیشتر پذیرندگی دارند چراکه آنها از شکست و پیامدهای مرتبط با آن هراسی ندارند؛ این‌گونه اشخاص، تجربیات جدید و درگیری‌های نامعلوم را به موقعیت‌های آشنای حقیقی و پیش‌تر تجربه‌شده ترجیح می‌دهند.

ازسوی‌دیگر، تظاهر مؤلفه روان‌رنجورخویی به‌عنوان یکی از متغیرهای پیش‌بینی‌کننده کمال‌گرایی منفی از آن، حاکی است که کمال‌گرایی منفی می‌تواند عاملی مرتبط با ترس از ارزیابی منفی، تمایل به تأیید اجتماعی و شاخص‌های ناپایداری هیجانی، نظیر افسردگی و اضطراب باشد (نقل از ۱)؛ این‌گونه از افراد، مشابه اشخاص روان‌رنجورخوی، احساسات منفی مانند ترس، غم، برانگیختگی، خشم، احساس گناه و احساس کلافگی دائمی و فراگیر بیشتری را تجربه می‌کنند.

^۱-Silverman

می‌تواند به رضایت منجر شود که این موضوع به احساس مثبت و استاندارد بالا برای خود شخص و کار وی می‌انجامد؛ در طرف دیگر، مدل منفی پیامد زیستن پیرامون مراقب اولیه‌ای است که به‌طور مداوم، فاقد سازماندهی بوده، به‌ندرت وظایفی را به‌انجام می‌رساند؛ دستاورد این مسئله، کودکی است که تمایل دارد دقیق‌تر و وسواسی‌تر، مرتب‌تر و سازمان‌یافته‌تر باشد و این سازمان‌یافتگی، بیشتر به دلیل نوعی ناکامی و تنش درونی بوده که به‌طور پیوسته در رفتار فرد مشاهده می‌شود (نقل از ۳۵).

با وجود تمامی تلاش‌های صورت‌گرفته در جهت رفع محدودیت‌های مطالعات پیشین، این پژوهش نیز خالی از اشکال نیست؛ عمده ضعف مطالعه حاضر در عین وجود حجم بالای نمونه، تمرکز یافتن ارزیابی‌ها روی جمعیت دانشجویان دانشگاهی به‌عنوان نمونه‌های مورد بررسی بوده که این موضوع، تعمیم‌پذیری و معرف‌پذیری نتایج را با محدودیت مواجه می‌سازد؛ در این خصوص، یافته‌های برخی تحقیقات تأییدی بر این مدعا هستند که دانشجویان دوره کارشناسی، سطوحی بالاتر از کمال‌گرایی را نسبت به جمعیت عمومی نشان می‌دهند (۳۹)؛ افزون‌براین، داده‌های این پژوهش، خودگزارشی بوده، این نکته ممکن است به احتمال افزایش سوگیری و مخدوش شدن پاسخ‌ها در میان ابزارهای متعدد منجر شده باشد؛ با این حال، یافته‌های این مطالعه می‌توانند روان‌شناسان و مشاوران را در تشخیص افکار کمال‌گرایی مثبت و منفی یاری دهند چراکه مبتنی بر نظر بک^۴، سازگاری روان‌شناختی ضعیف، اغلب در نتیجه کارکرد افکار خودآیند منفی بوده که روش تفسیر ما از خود و جهان پیرامونمان را به تحریف دچار می‌کند (نقل از ۱)؛ همسو با این دیدگاه پیشنهاد می‌شود که روان‌شناسان و مشاوران، مداخلاتی را برای کمک به دانشجویان ترتیب دهند؛ از عمده این مداخلات می‌توان به تشخیص افکار خودآیند مرتبط با نیاز به بهترین بودن برای دیگران، بررسی این افکار به‌واسطه تحریف‌ها و

حاصل از پژوهش پیشوا و بشارت^۱ (۲۰۱۱) (۳۵) را نیز تأیید می‌کند؛ این پژوهشگران در مطالعه خود روی دانشجویان دانشگاه تهران دریافتند که دل‌بستگی اضطرابی، قادر است کمال‌گرایی مثبت را پیش‌بینی کند (۳۵). رایس، لویز و ورگارا^۲ (۲۰۰۵) در مطالعه جامع خود که در آن، مدلی را برای پیش‌بینی جهت‌گیری‌های دل‌بستگی و کمال‌گرایی می‌آزمودند، ارتباط معنادار میان سبک دل‌بستگی و کمال‌گرایی را گزارش کردند؛ هرچند که نمونه مطالعه آنها به‌طور ناهمگنی، متشکل از زنان (۸۲ درصد) بود (۳۶)؛ همچنین به‌طور مشابه، مطالعاتی دیگر نیز تأیید کردند که سبک دل‌بستگی می‌تواند این موضوع را که «آیا فرد، کمال‌گرایی را به‌طور مثبت یا منفی نشان می‌دهد؟»، پیش‌بینی کند (۱۳)؛ در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که افراد بهره‌مند از سطح بالای دل‌بستگی اضطرابی تمایل دارند که توجه خود را روی محرک فراخوان پریشانی قرار داده، تظاهر خود از پریشانی را در تلاش برای حفظ نزدیکی و جلب آسایش از شکل‌های دل‌بستگی، بیش‌از حد جلوه دهند (۳۷). براساس نظریه دل‌بستگی (بالبی^۳، ۱۹۸۸)، کیفیت تجربه اولیه ما با مراقبان والدینی، گسترش جهت‌یابی کلی شخص به روابط دوطرفه نزدیک را شکل می‌دهد. تجربه اولیه منفی با شیوه‌های والدینی (نظیر انتقاد مفرط، بی‌تفاوتی یا افراط در دادن آزادی)، به‌احتمال به افزایش جهت‌یابی دل‌بستگی بزرگسالی نایمن منجر می‌شود؛ درحالی‌که سبکی حمایتی، مانند تعامل مبتنی بر استقلال و دلگرمی، به افزایش جهت‌یابی دل‌بستگی بزرگسالی ایمن منجر می‌شود (۳۸). هامچک (۱۹۷۶)، دو احتمال را برای تصریح چگونگی گسترش کمال‌گرایی پیشنهاد کرد؛ مدل مثبت، وقتی روی می‌دهد که کودک، مراقبی اولیه را می‌بیند که رفتارهای مرتبط با کمال‌گرایی، نظیر دقت و کوشش پیوسته را نشان می‌دهد اما قادر نیست از اجرای چنین رفتارهایی لذت ببرد؛ بنابراین، کودک یاد می‌گیرد که تلاش کردن

^۱-Pishva & Besharat

^۲- Rice, Lopez & Vergara,

^۳- Bowlby

^۴- Beck

در پیش‌بینی کمال‌گرایی منفی تأکید کردند؛ از این رو، پیشنهاد استفاده از مداخلات مبتنی بر شناسایی، ارزیابی و بازسازی افکار خودآیند منفی مرتبط با کمال‌گرایی در دانشجویان توصیه شد.

سپاس و قدردانی

بدین وسیله از تمامی همکارانی که ما را در تهیه و تدارک این مطالعه یاری کردند، بی‌نهایت قدردانی می‌کنیم.

منابع

1. Navarez JC, Cayubit RO. Exploring the Factors of Perfectionism within the Big Five Personality Model among Filipino College Students. *Educational Measurement and Evaluation Review (EMEReview)* 2011; 2: 77-91.
2. Frost RO, Marten P, Lahart C, Rosenblate R. The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research* 1990; 14: 449-68.
3. Basirion Z, Abd Majid R, Mohd Jelas Z. Big Five Personality Factors, Perceived Parenting Styles, and Perfectionism among Academically Gifted Students. *Asian Social Science* 2014; 10 (4): 8-15.
4. Speirs-Neumeister KL, Williams KK, Cross TL. Gifted high-school student's perspectives on the development of perfectionism. *Roeper Review* 2009; 31: 198-206.
5. Silverman LK. Perfectionism: The crucible of giftedness. *Gifted Education International* 2007; 23(3): 233-45.
6. Chan DW. Healthy and unhealthy perfectionists among academically gifted Chinese students in Hong Kong: Do different classification schemes make a difference?. *Roeper Review* 2010; 32: 88-97.
7. Costa PT Jr, McCrae RR. Revised NEO Personality Inventory (NEO-PI-R) and NEO Five-Factor Inventory (NEO-FFI) professional manual. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources 1992.
8. John OP, Srivastava S. The big five trait taxonomy: History, measurement, and theoretical perspectives. In Pervin LA, John PP (Eds.), *Handbook of personality, theory and research*. New York: Guilford Press; 1999; 102-39.
9. McCrae RR, Costa PT Jr. A five-factor theory of personality. In John OP, Robins RW, Pervin LA (Eds.), *Handbook of personality: Theory and research* (3rd ed). NY: Guilford Press; 2008; 159-81.
10. Dunkley DM, Blankstein KR, Zuroff DC, Ecce S, Hui D. Self-critical and personal standards factors of perfectionism located within five-factor model of personality. *Personality and Individual Differences* 2006; 40: 409-20.
11. Ulu IP, Tezer E. Adaptive and maladaptive perfectionism, adult attachment, and big five personality traits. *The Journal of Psychology* 2010; 144(4): 327-40.
12. Khodarahimi S. Perfectionism and five-big model of personality in an Iranian sample. *International Journal of Psychology and Counseling* 2010; 2(4): 72-9.
13. Rice KG, Mirzadeh SA. Perfectionism, attachment, and adjustment. *Journal of Counseling Psychology* 2000; 47(2): 238-50.

سپس سازماندهی مجدد یا رفع این افکار به‌طوری‌که آنها در طولانی‌مدت، آثاری سوء بر احساسات و رفتارهای دانشجویان نداشته باشد، اشاره کرد (۴۰).

نتیجه‌گیری

در مجموع، یافته‌های درخواستی از این مطالعه از یک سو بر نقش مؤلفه‌های شخصیتی وظیفه‌شناسی، برون‌گرایی و گشودگی و همچنین سبک دلبستگی اضطرابی در پیش‌بینی کمال‌گرایی مثبت و از سوی دیگر بر نقش دلبستگی اضطرابی و همچنین مؤلفه‌های شخصیتی روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی

14. Enns MW, Cox BJ, Clara I. Adaptive and maladaptive perfectionism: Developmental origins and association with depression proneness. *Personality and Individual Differences* 2002; 33(6), 921-35.
15. Ainsworth MD. The Bowlby-Ainsworth Theory. *Behavioural and Brain Sciences* 1978; 1: 436-8.
16. Fraley RC, Shaver PR. Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology* 2000; 4: 132-54.
17. Hazan C, Shaver PR. Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry* 1994; 5: 1-22.
18. Hazan C, Shaver PR. Love and Work: An attachment theoretical perspective. *Journal of Personality and Social Psychology* 1990; 59(2): 270-80.
19. Bartholomew K, Horowitz M. Attachment styles among young adults: A test of a four-category model. *Journal of Personality and Social Psychology* 1991; 61(2): 226-44.
20. Crain W. *Theories of development: Concepts and applications* (5th ed). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall; 2005.
21. Wei M, Mallinckrodt B, Russell DW, Abraham WT. Maladaptive perfectionism as a mediator and moderator between adult attachment and depressive mood. *Journal of Counseling Psychology* 2004; 51(2): 201-12.
22. Andersson P, Perris C. Attachment styles and dysfunctional assumptions in adults. *Clinical Psychology and Psychotherapy* 2000; 7: 47-53.
23. Flett GL, Hewitt PL, Mosher SW, Sherry SB, Macdonald S, Sawatzky DL. Dimensions of perfectionism and attachment style. Paper presented at the annual meeting of the American Psychological Society, Toronto, Ontario, Canada 2001.
24. Hamachek DE. Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology* 1978; 15: 27-33.
25. Flett GL, Hewitt PL, Oliver JM, Macdonald S. Perfectionism in children and their parents: A developmental analysis. In Flett GL Hewitt PL (Eds.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment*. Washington, DC: American Psychological Association Press; 2002; 89-132.
26. Ellis A. The role of irrational beliefs in perfectionism. In Flett GL, Hewitt PL (Eds.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment*. Washington, DC: American Psychological Association; 2002; 217-29.

27. Terry-short LA, Owens RG, Slade PD, Dewey ME. Positive and negative perfectionism. *Personality and Individual Differences* 1995; 18: 663-8.
28. Hasse AM, Perapavessis H. Assessing the factor structure and composition of positive and negative perfectionism scale in sport. *Personality and Individual Differences* 2004; 36: 1725-40.
29. Besharat MA. Reliability (reliability) and accuracy (validity) of the positive and negative perfectionism scale. *Journal of Psychological Science* 2004; 8: 346-59. (Persian)
30. Garousi Farshi M. The new approaches to personality assessment. Tabriz: Jamee Pajooh; 2001: 155-60. (Persian)
31. Collins NL, Read SJ. Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology* 1990; 58(4): 644-63.
32. Pakdaman Sh. Study of relationship between attachment and sociability in adolescents. Unpublished Doctoral dissertation, College of Psychology, University of Tehran 2001. (Persian)
33. Flett GL, Hewitt PL, Dyck DG. Self-oriented perfectionism, neuroticism, and anxiety. *Personality and Individual Differences* 1989; 10: 731-5.
34. Enns MW, Cox BJ. The nature and assessment of perfectionism: A critical analysis. In Flett GL, Hewitt PL (Eds.), *Perfectionism: Theory, Research and Treatment*. Washington: American Psychological Association; 2005.
35. Pishva N, Besharat MA. Relationship attachment styles with positive and negative perfectionism. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 2011; 30: 402-6.
36. Rice KG, Lopez FG, Vergara D. Parental/social influences on perfectionism and adult attachment orientations. *Journal of Social and Clinical Psychology* 2005; 24(4): 580-605.
37. Kobak RR, Cole HE, Ferenz-Gillies R, Fleming WS, Gamble W. Attachment and emotion regulation during mother-teen problem solving: a control theory analysis. *Child Development* 1993; 64(1): 231-45.
38. Rice GK, Lopez GF. Maladaptive perfectionism, adult attachment, and self-esteem in college students. *Journal of College Counseling* 2004; 7(2): 118-28.
39. Onwueghuzie AJ, Daley C. Perfectionism and Statistics Anxiety. *Personality and Individual Differences* 1999; 26(6): 1089-102.
40. Ferguson KL, Rodway MR. Cognitive behavioural treatment of perfectionism: Initial evaluation studies. *Research on Social Work Practice* 1994; 4(3): 283-308.

Daneshvar
Medicine

*Scientific-Research
Journal of Shahed
University
22nd Year, No.114
December 2014,
January 2015*

Received: 08/10/2014

Last revised: 11/11/2014

Accepted: 16/11/2014

A prediction model for positive and negative perfectionism among a sample of college students in northern Iran: role of the Big Five Personality model and attachment styles

Naghi Rahnama Nehzami^{1*}, Ruben Poghosyan²

1. National Academy of Sciences of Armenia, Yerevan, Armenia.
2. Governmental Teacher Training University of Yerevan, Yerevan, Armenia.

* E-mail: rahnama45@yahoo.com

Abstract

Background and Objective: Perfectionism is a multidimensional construct in students that are influenced by personality traits and attachment styles. Therefore, this study using the big five personality model and attachment styles to provide a prediction model for the positive and negative perfectionism.

Materials and Methods: In a cross-sectional study, 400 students of northern Iran during the years 2010-2011 were selected by consecutive sampling and each of them answered to Positive and Negative Perfectionism Scale, NEO-Five Factor Inventory and Revised Adult Attachment Scale. Data were analyzed by Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression.

Results: Findings showed that these assumed factors totally explain 20% and 25% of shared variance of positive and negative perfectionism respectively. Overall, in final step, positive perfectionism was predicted by variables of conscientiousness, extraversion, anxious attachment and openness and negative perfectionism was predicted by variables of anxious attachment, neuroticism, extraversion and conscientiousness ($p < 0.0001$).

Conclusion: Results indicated that some important personality traits and attachment styles can influence the expression of positive and negative perfectionism. Thus, it is necessary to plan interventions for the regular management of driving components of positive and negative perfectionism.

Keywords: Positive and negative perfectionism, Big five personality, Attachment styles